

คลังวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชาญ เลิศวิภาตระกูล

ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา

ความเป็นมา

- เพื่อพัฒนาระบบห้องสมุดให้เป็นระบบอัตโนมัติโดยการนำคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้งานห้องสมุด

- สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อให้การบริการสารสนเทศมีความครบถ้วน รวดเร็ว และเกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ความเป็นมา (ต่อ)

- **พ.ศ. 2540** ได้มีการพัฒนาโครงการเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษา และจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อบริหารจัดการระบบเครือข่ายฯ ที่พัฒนาขึ้น
- ประกาศจัดตั้งสำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาหรือ UniNet ตามประกาศ ทบวงมหาวิทยาลัย **เมื่อ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2540**

ความเป็นมา (ต่อ)

- พ.ศ. 2543 ได้มีการเสนอแผนแม่บทโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) เป็นโครงการระยะที่ 2 โดยรวมโครงการพัฒนาระบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง และ โครงการพัฒนาระบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคเข้าด้วยกันและดำเนินกิจกรรมร่วมกันบนเครือข่าย UniNet
- ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดบริการสารสนเทศมีความครบถ้วนสมบูรณ์ และรวดเร็วยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ และสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
- เพื่อสนับสนุนการกระจายโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยจัดหาทรัพยากรการศึกษา ซึ่งผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากห้องสมุดได้อย่างรวดเร็วโดยผ่านระบบเครือข่ายบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ (ต่อ)

- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการสารสนเทศในระบบอัตโนมัติ ให้สนองความต้องการของผู้ใช้ให้มากที่สุด ครอบคลุม และสะดวกต่อการเข้าถึง โดยใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันอย่างประหยัด
- เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ทั้งด้านผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการห้องสมุด ให้มีความรู้และความชำนาญในการจัดการและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

- สร้างศูนย์กลางการเรียนรู้และศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัย ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบการสืบค้น ระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนการสอน และระบบการบริหารจัดการ โดยผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้

เป้าหมาย (ต่อ)

- สนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาในทุกสถาบัน และให้กระจายไปสู่การศึกษาระดับพื้นฐาน
- พัฒนาบุคลากรและผู้ให้บริการให้มีความพร้อม และสามารถรองรับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และความต้องการใช้สารสนเทศทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม
- พัฒนาระบบเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) ให้ครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งหมด

มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

- มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๙
- มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๔
 - ✓ เป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาห้องสมุดของสถาบันให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนมีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้น
 - ✓ ทันสมัยและสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
 - ✓ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
 - ✓ ตอบสนองต่อการศึกษารียนรู้ด้วยตนเอง และการศึกษาตลอดชีวิต
 - ✓ เป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา

ประเด็น ทิศทาง และนโยบายเพื่อการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว

- พัฒนาระบบ “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ของอุดมศึกษา
- สนับสนุนอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเข้าถึง (Access) และลดช่องว่างดิจิทัล (Digital Divide) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการการเรียนรู้ทางไกล (Distance learning) และการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ (e-Learning) เป็นต้น
- สนับสนุนการลงทุนและการบริหารจัดการในการจัดการระบบ “เครือข่ายห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้” ของอุดมศึกษา รวมทั้งนวัตกรรมเครือข่ายฯ เพื่อการใช้ประโยชน์สูงสุด ลดความซ้ำซ้อน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยน

ที่มาของแหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย UniNet

ThaiLIS Project

1

Thai Digital Collection (คลังวิทยานิพนธ์)

2

eBooks and Proceeding

3

Union Catalog

4

Reference Database

5

Automated Library Software

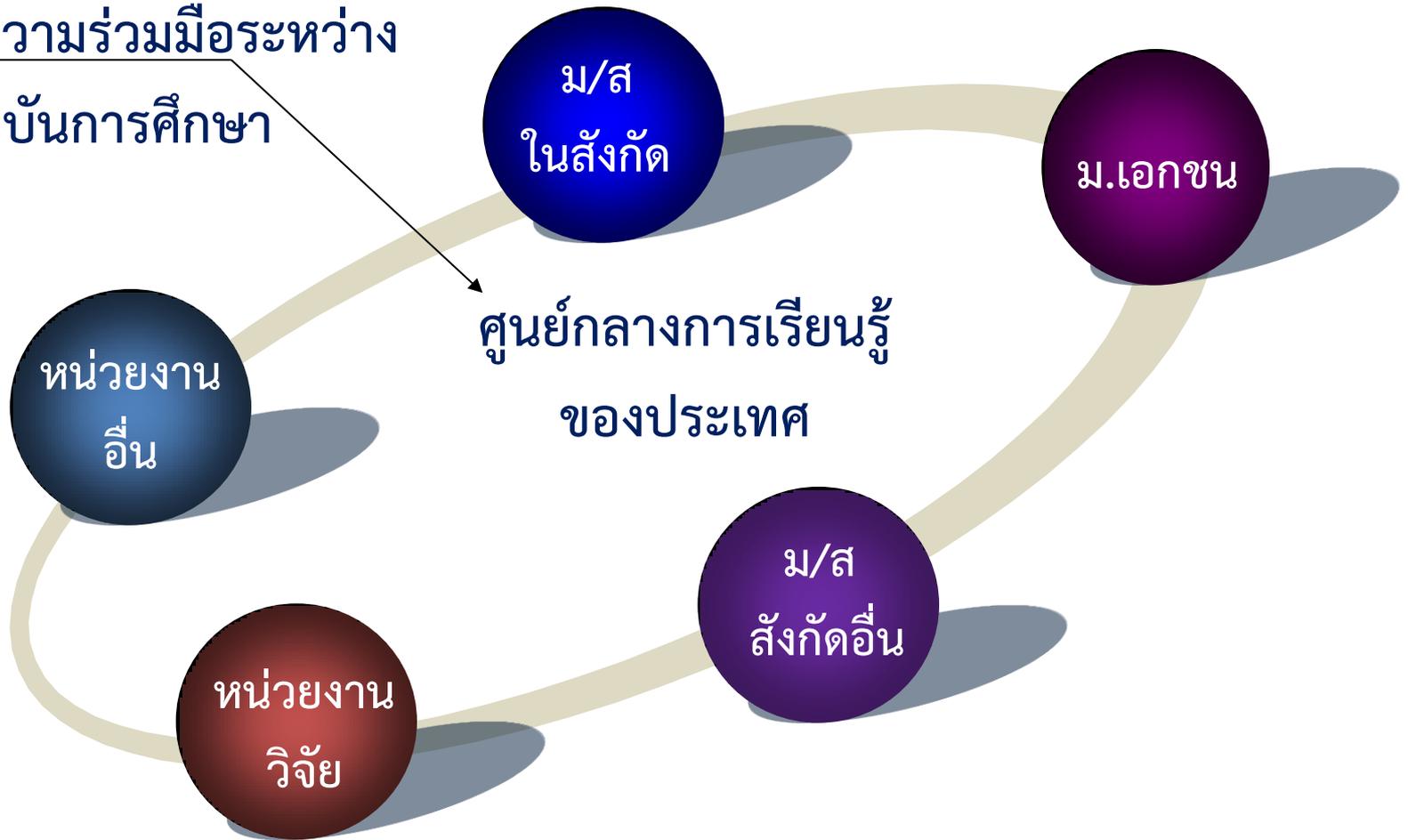
คลังวิทยานิพนธ์

พัฒนาฐานข้อมูลจัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Thai Digital Collection)

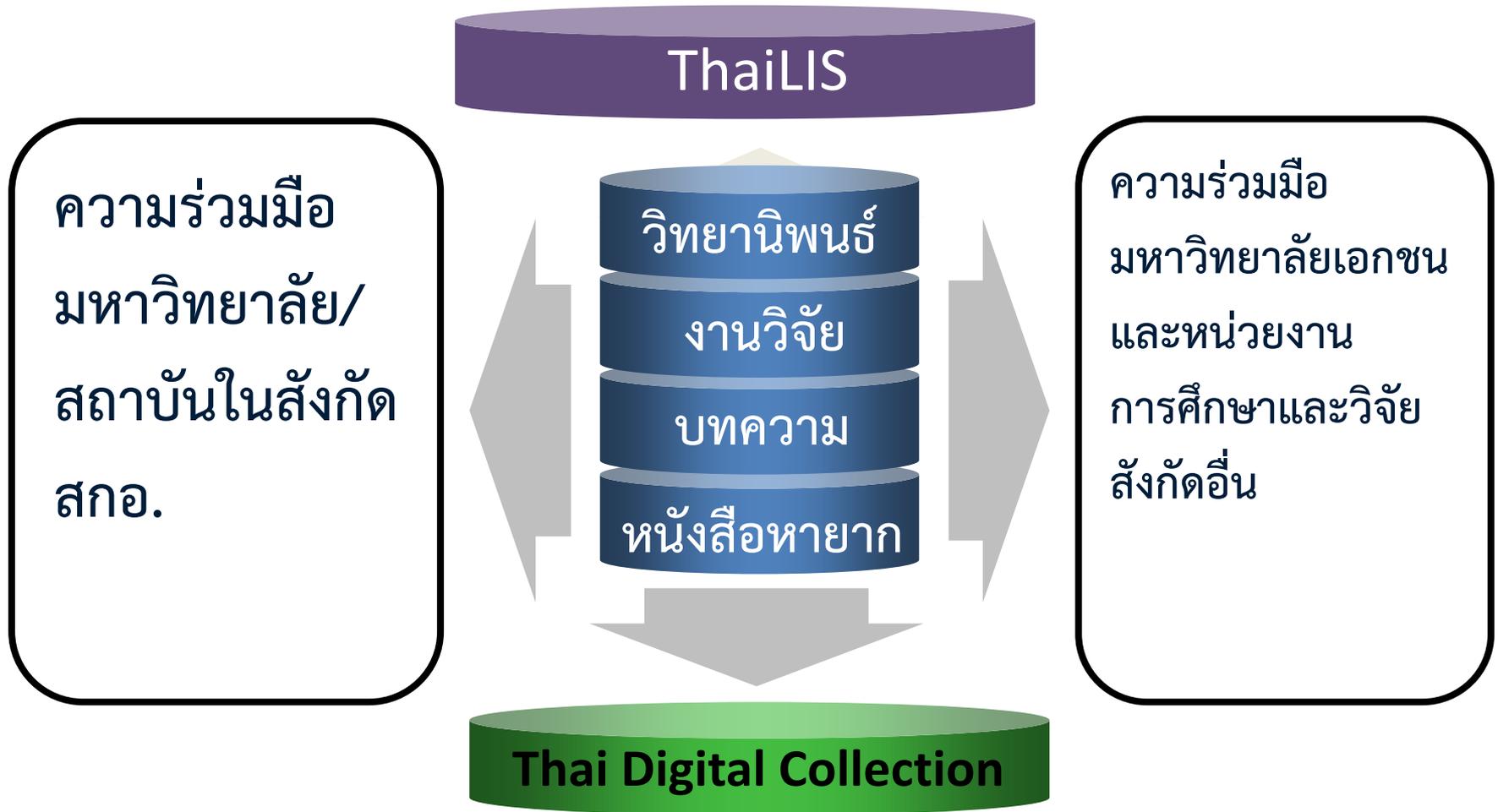
- เป็นการสร้างฐานข้อมูลที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสมาชิก เพื่อจัดเก็บเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความทางวิชาการ หนังสือหายาก ไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
- เป็นโครงการที่เน้นการให้บริการข้อมูลทางวิชาการเพื่อใช้สำหรับสนับสนุนการศึกษา การค้นคว้า วิจัย
- เป็นแหล่งเผยแพร่และอ้างอิงผลงานวิชาการของ อาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักวิจัย ดำเนินการจัดเก็บโดยมหาวิทยาลัย/สถาบัน

กลไกการพัฒนาคลังวิทยานิพนธ์

1. พัฒนาความร่วมมือระหว่าง
สถาบันการศึกษา

Thai Digital Collection

Thai Digital Collection - เงื่อนไขการใช้งาน

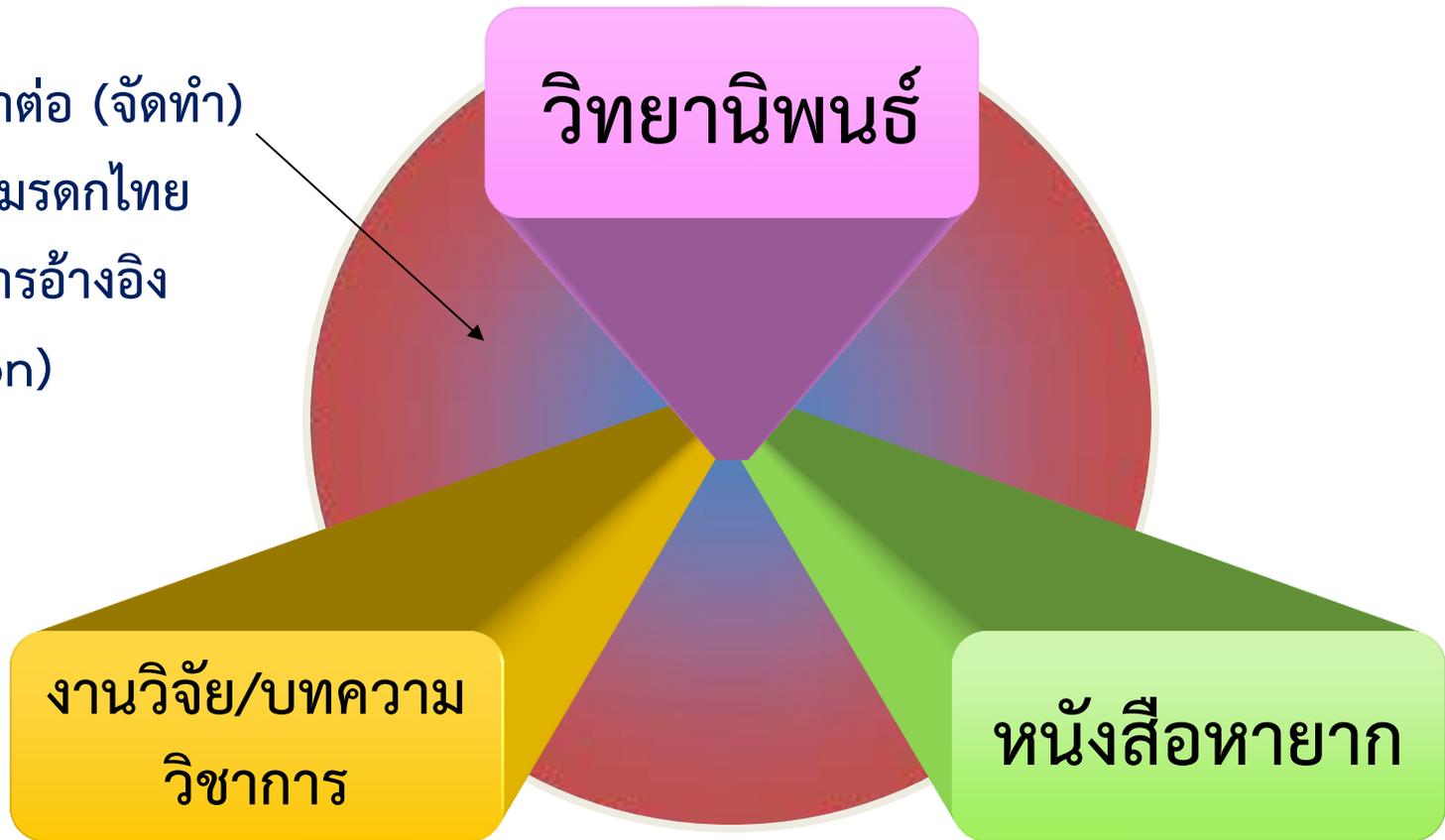
การให้บริการเป็นการให้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

“ห้ามมิให้นำผลงานในฐานข้อมูลนี้ไปใช้แสวงหาประโยชน์ทางด้านการค้า หรืออื่นใดนอกเหนือจากการใช้เพื่อการศึกษาและวิจัยเท่านั้น และการนำไปใช้จะต้องอ้างอิงถึงเจ้าของผลงานเหล่านี้ทุกครั้ง”

ประเภทข้อมูลที่จัดเก็บ

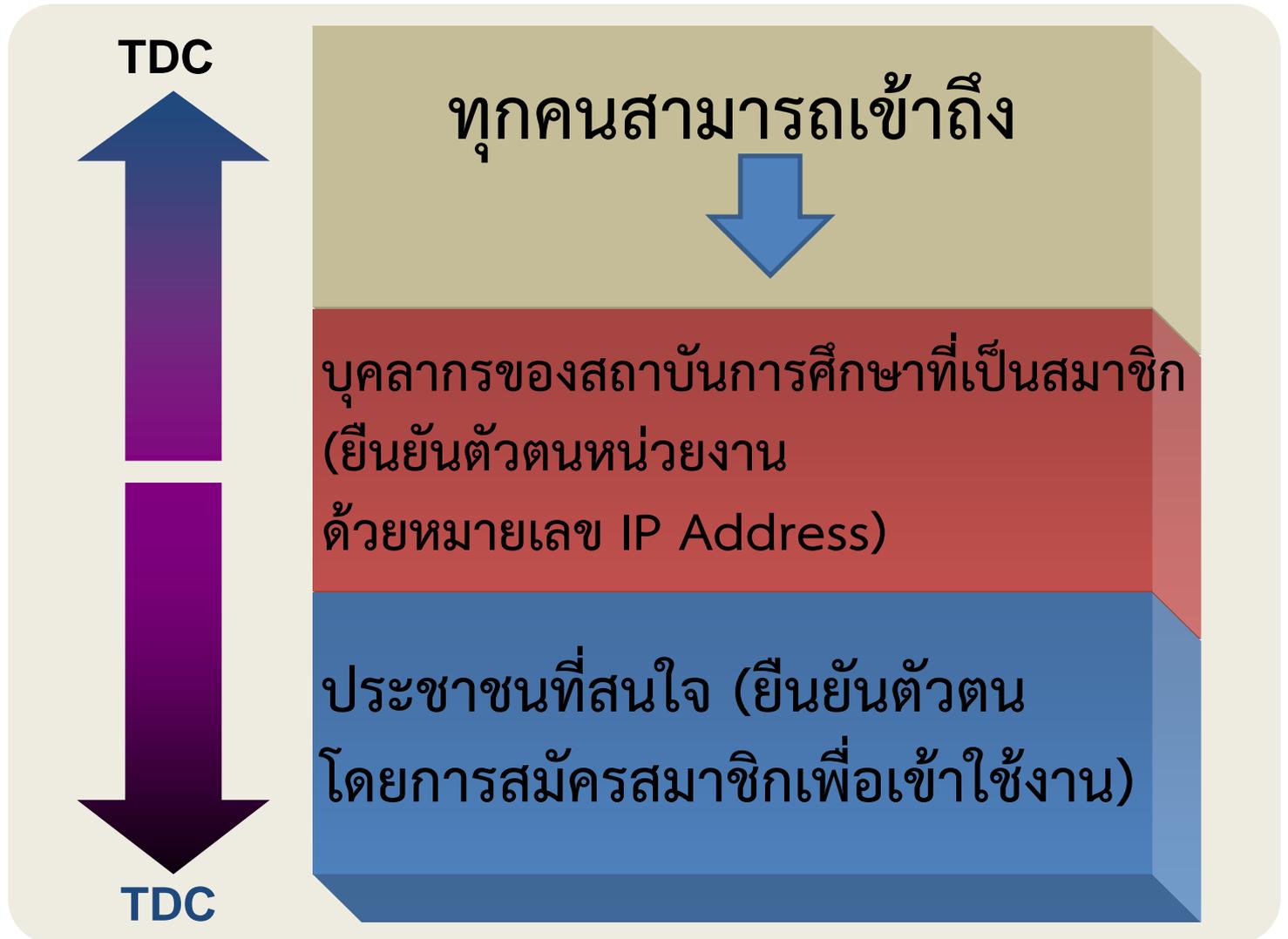
แผนพัฒนาต่อ (จัดทำ)

1. เอกสารมรดกไทย
2. ระบบการอ้างอิง (citation)

ปัจจุบันมีข้อมูลฉบับเต็มอยู่ จำนวน 318,968 เรื่อง

ใครบ้างที่สามารถใช้ฐานข้อมูล?

จำนวนรายการเอกสาร

318,968 เรื่อง

จำนวนสถาบันการศึกษา

ที่เป็นสมาชิก 167 แห่ง

บุคลากรที่ได้รับพัฒนา

ด้านปฏิบัติงาน

จำนวน 1,115 คน

จำนวนสมาชิกที่สมัคร

ใช้งาน 630,769 Login

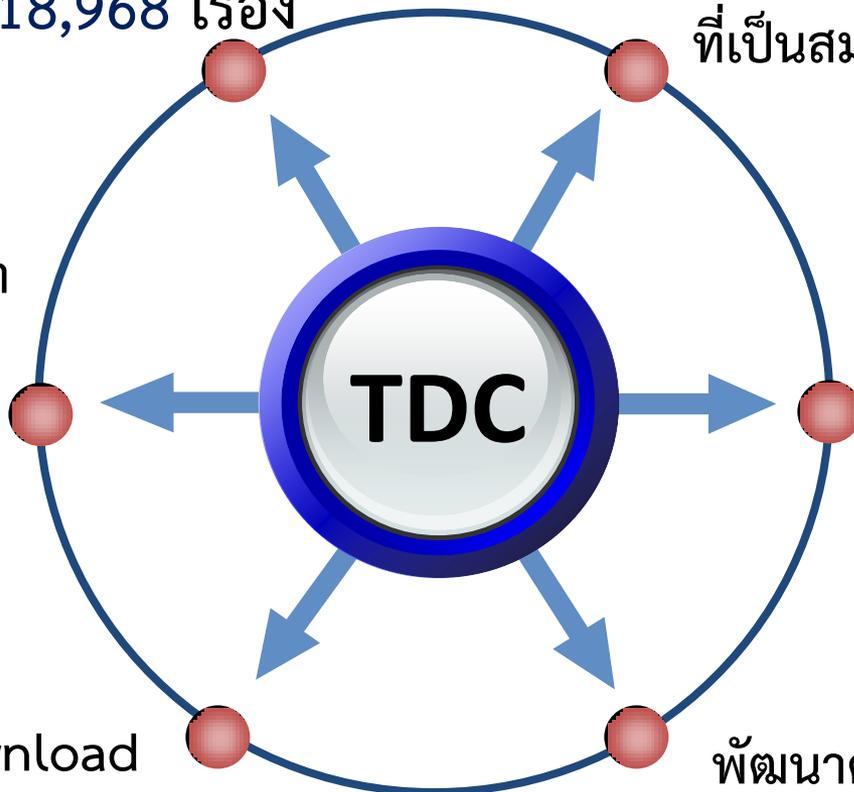
จำนวนการ Download

เอกสาร 630,769 ครั้ง

พัฒนาด้านผู้ใช้โดยจัด

ฝึกอบรมทั่วประเทศ

โดยความร่วมมือของม/ส

สกอ. ขยายความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง คือ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

เกิดความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

วช.

จัดทำระบบตรวจสอบการคัดลอกผลงาน โดยใช้โปรแกรม Anti Kobrae ที่พัฒนาโดย KU

ประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย กำหนดมาตรฐานรูปแบบการจัดทำวิทยานิพนธ์

มีช่องทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านมาตรฐานกลาง

สกอ.

สนับสนุน HW & SW ระบบ และฐานข้อมูล

ให้บริการระบบจัดเก็บ และระบบสืบค้นฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์และข้อมูลอื่น

มีช่องทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านมาตรฐานกลาง

การบูรณาการความร่วมมือ

วช.

ดำเนินการต้นน้ำ
กระบวนการ
ตรวจสอบ

สกอ.

ดำเนินการปลายน้ำ
จัดทำฐานข้อมูล
สำหรับจัดเก็บ
เอกสารวิชาการฯ

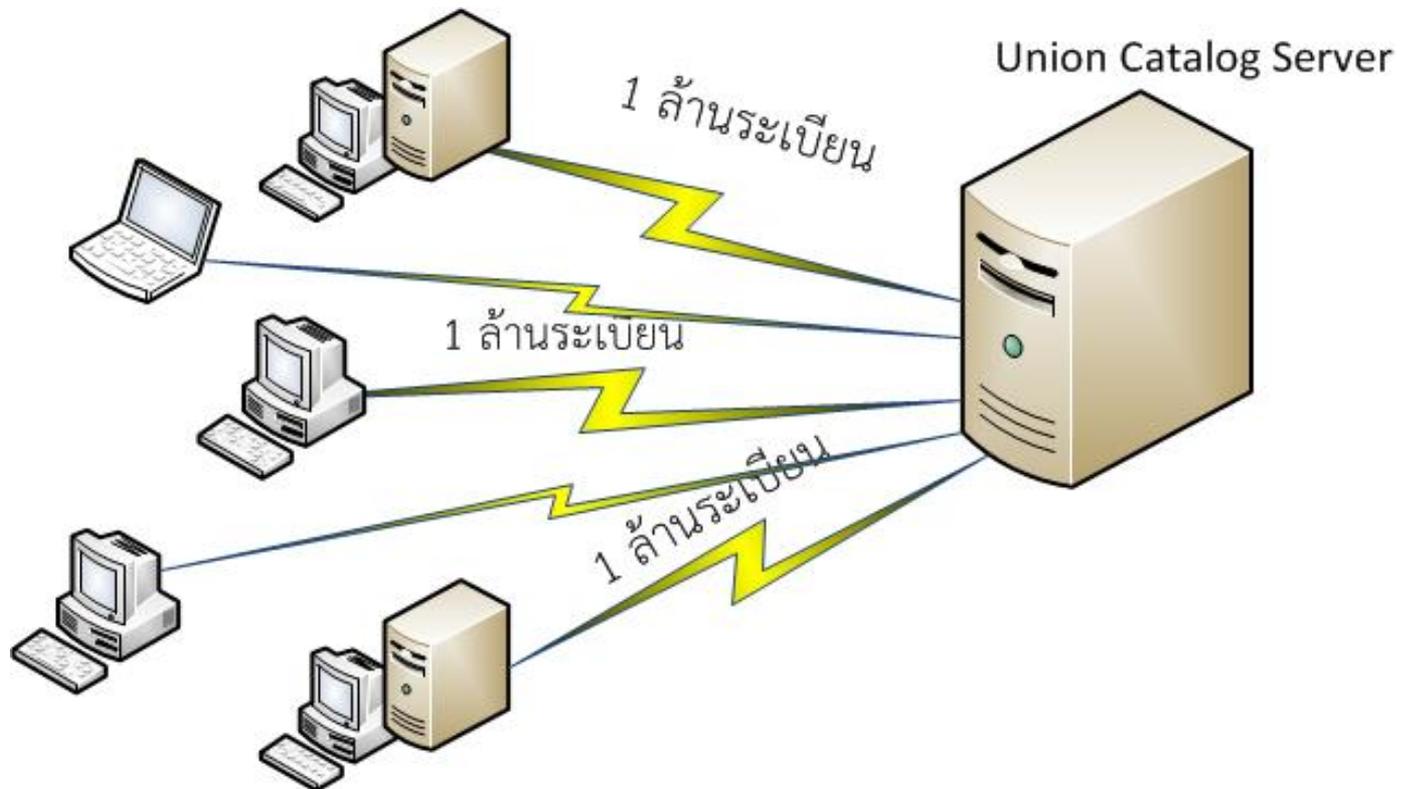
ฐานข้อมูลกลาง
ของประเทศ

แหล่งความรู้ทาง
วิชาการเพื่อบริการ
คนทั้งประเทศ

เป้าหมายร่วม

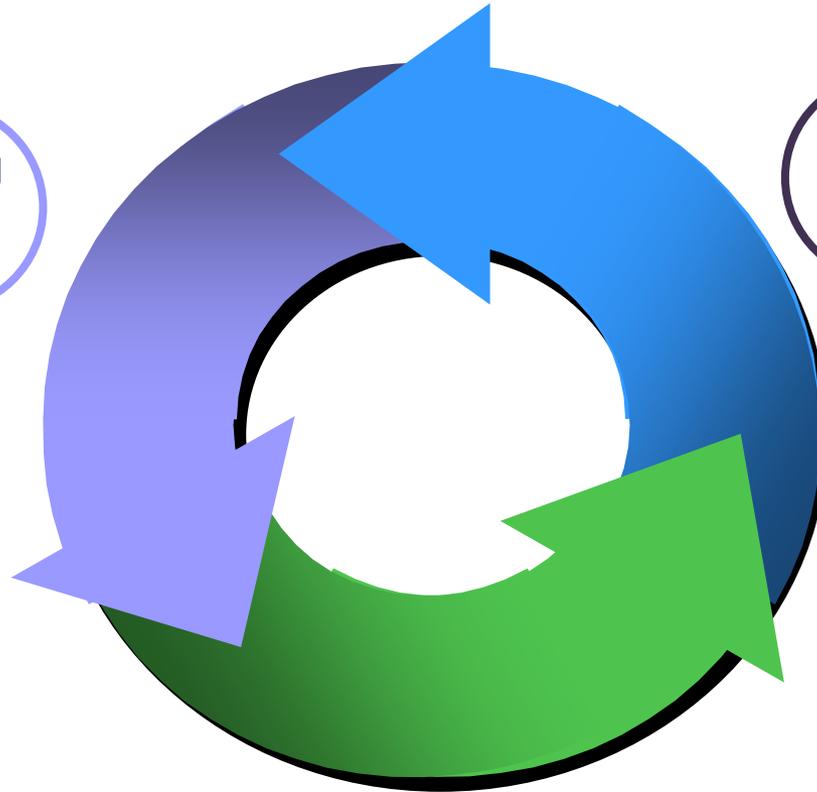
ฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog)

เป็นฐานข้อมูลกลางที่รวมข้อมูลบรรณานุกรมของห้องสมุดเข้าด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล และการยืมคืนระหว่างห้องสมุด โดยผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลทั้งหมดโดยการเข้าถึงเพียงครั้งเดียว

Union Catalog

1. สกอ.พัฒนาระบบ
บริหารจัดการกลาง

3. ม/ส ส่งข้อมูลเข้าสู่
ระบบบริหารจัดการ

2. พัฒนาบุคลากร/
ตกลงมาตรฐานดำเนินการ

Union Catalog Search

Find Books, Journals, CDs,
Audio-Visuals & More..

About Union Catalog

Database Profile

Database Statistics

ThaiLIS Member Library

ภาคเหนือ (Northern Area)

- Chiang Mai University
- Maejo University
- Mae Fah Luang University
- Naresuan University

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Area)

- Khon Kaen University
- Mahasarakham University
- Suranaree University of Technology
- Ubon Ratchathani University

กรุงเทพและปริมณฑล (Central Area)

- Burapha University
- Chulalongkorn University
- Kasetsart University
- King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
- King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok
- King Mongkut's University of Technology Thonburi
- Mahidol University
- NIDA, Library and Information Center
- Ramkhamhaeng University
- Silpakorn University
- Srinakharinwirot University
- Sukhothai Thammathirat Open University
- Thammasat University

ภาคใต้ (Southern Area)

- Prince of Songkla University,
Hat Yai Campus
- Prince of Songkla University,
Pattani Campus
- Thaksin University
- Walailak University

<http://uc.thailis.or.th>

Reference Database

พัฒนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดขึ้นเป็นภาคีห้องสมุดเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับผู้ให้บริการฐานข้อมูล โดยดำเนินการจัดรูปแบบการบอกรับออกเป็น

- การจัดซื้อเพื่อส่วนกลาง (centralize purchasing) ทุกภาคีสมาชิก (มหาวิทยาลัย/สถาบัน) จะได้รับบริการวารสารออนไลน์เท่าเทียมกัน โดยงบประมาณจากสกอ.
- การจัดซื้อแบบภาคี (consortia purchasing) ซึ่งห้องสมุดรวมตัวกันเป็นภาคีสมาชิกสามารถบริหารงบประมาณของตนเองได้ เลือกซื้อฐานข้อมูลได้ตรงกับความต้องการของมหาวิทยาลัย/สถาบัน ที่สนใจฐานข้อมูลเดียวกัน

Reference Database

รูปแบบความร่วมมือ

1

สกอ. ต่อรองราคาและ
ดำเนินการบอกรับให้
สถาบันการศึกษา
ภาพรวม

2

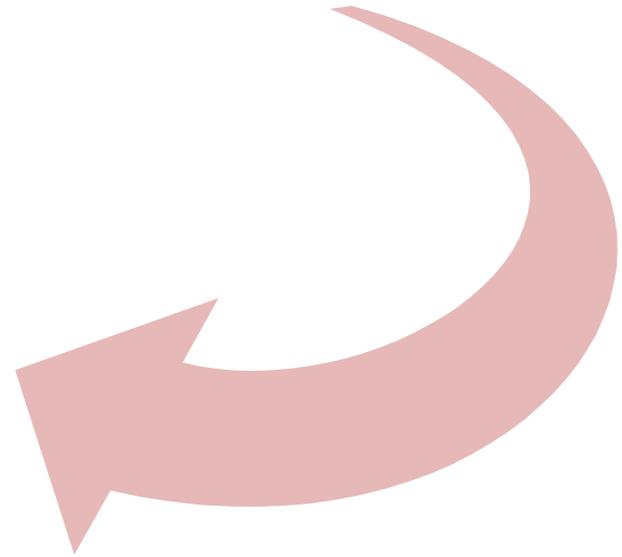
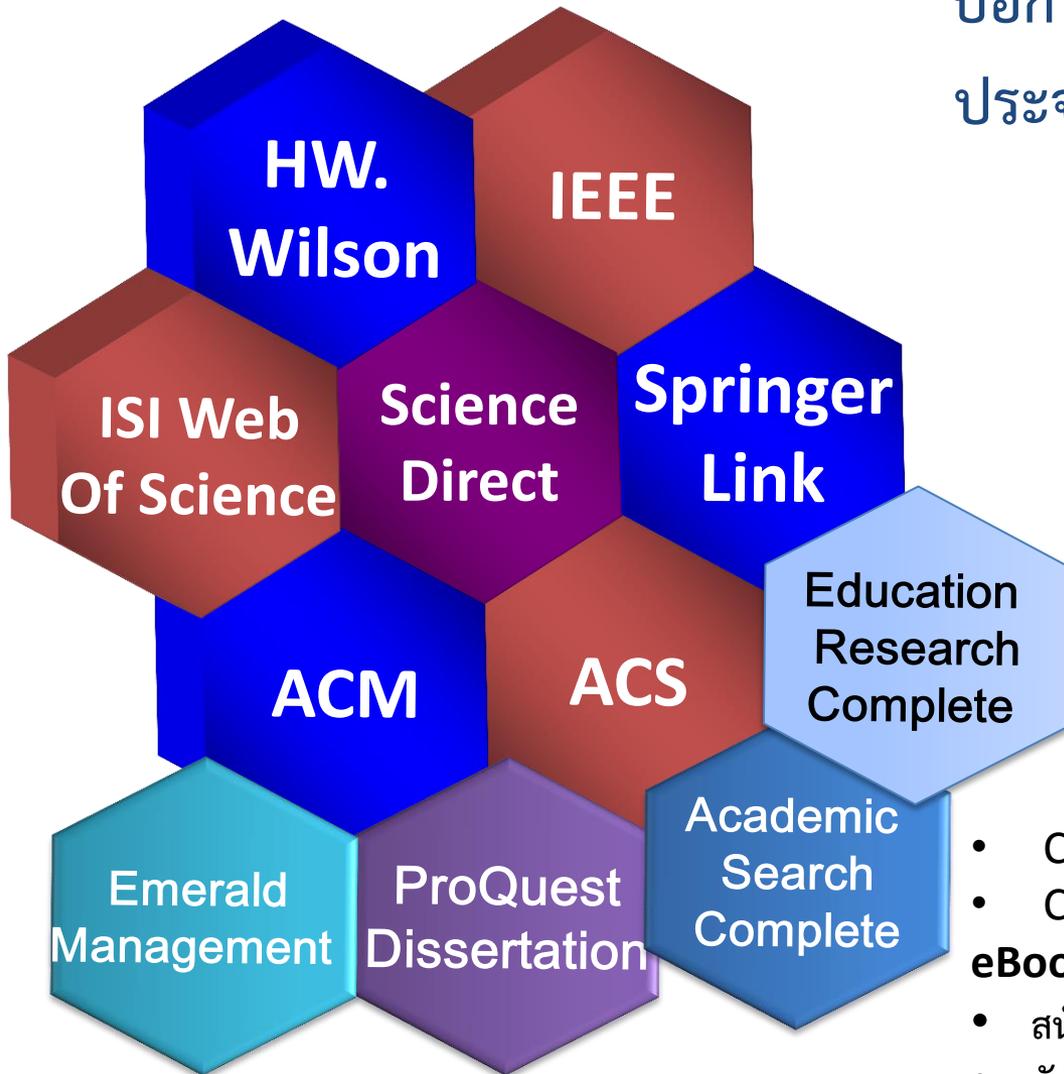
สกอ. เจรจาร่วมกับผู้
ให้บริการกำหนดอัตรา
ค่าบอกรับ สำหรับ
ม.เอกชน ในอัตรา
เดียวกันกับสกอ.

3

มหาวิทยาลัย/สถาบัน
บอกรับฐานข้อมูลอื่น
นอกเหนือจากที่ได้รับ
จัดสรร

Reference Database

บอกรับฐานข้อมูลเพื่อการอ้างอิง
ประจำปี 2556 จำนวน 13 ฐาน

- Computer Applied Science Complete
- Communication & Mass Media Complete

eBooks

- สนับสนุนพัฒนา
- จัดหาจากภายนอก NetLibrary, Springlink

โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ

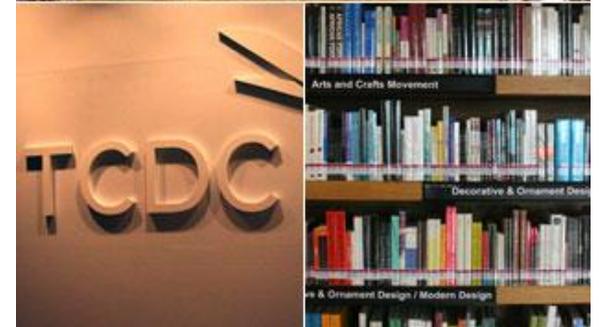
พัฒนาระบบโดยมหาวิทยาลัย/สถาบัน

- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (Walai AutoLib)
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ALIST)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (สัมพันธ์ LM)

โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ

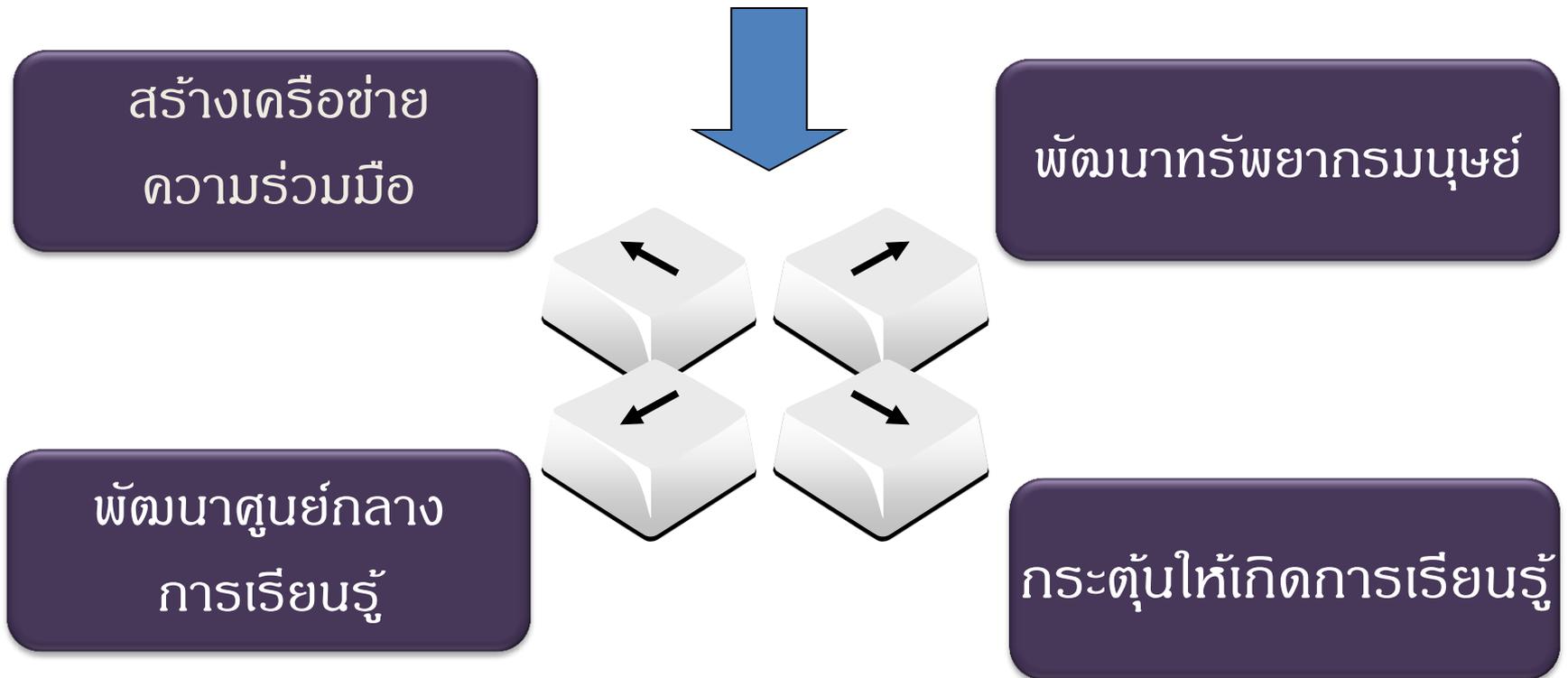
หน่วยงานที่ใช้บริการ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม

- ✓ กลุ่มห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
- ✓ กลุ่มห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศเฉพาะทาง
- ✓ กลุ่มห้องสมุดหน่วยงานราชการ
- ✓ รวมทั้งสิ้น 79 หน่วยงาน

แนวคิดในการพัฒนา

เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS)

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

- ระหว่างห้องสมุดสถาบันการศึกษา
- ระหว่างบุคลากรของแต่ละสถาบันการศึกษา จากหลายระดับ และหลายกลุ่มงาน
- ระหว่างบุคลากรในหน่วยงานเดียวกัน

“เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ”

แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

- จัดทำแผนแม่บทโครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (ThaiLIS) ที่ครอบคลุมสถาบันการศึกษาทุกระดับ
- ศึกษา/วิเคราะห์ ความแตกต่างของสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้มีความเท่าเทียมกัน และลดช่องว่างความแตกต่างของสถาบันการศึกษา
- จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุดสถาบันการศึกษา

ความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างมาตรฐานข้อมูล

- กำหนดมาตรฐานกลางในการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน
- กำหนดมาตรฐานกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างห้องสมุด
- พิจารณากลับกรองข้อมูลที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
- ร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายฯ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีห้องสมุด และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง
- สัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา
- สร้างเครือข่ายพี่เลี้ยงเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือแก้ปัญหาระหว่างกัน

พัฒนาศูนย์กลางการเรียนรู้

- ร่วมกันจัดเก็บข้อมูลความรู้เข้าสู่ระบบ เพื่อใช้ประโยชน์และแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา
- เชื่อมโยงฐานข้อมูลความรู้จากแหล่งต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก
- ร่วมกันสรรหาและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาไทย
- ร่วมกันปรับปรุงข้อมูลความรู้ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

- กระตุ้นให้เกิดการใช้งานฐานข้อมูลเพื่อการเรียนการสอนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
- สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ
- กระจายความรู้สู่ประชาชน หรือคนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขอบคุณ